

Előfizetési díj:	
Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy hóra	1 „
Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.	

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:	
Négyzetes hasábozott garmond sorára 6 kr.	
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr.	
Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.	
Hirdetéseket fűlvesznek:	
Bécsben: Oppelk Alajos (Wollzeile 22)	
„Haasenstein és Vogler (Neuer Markt 11.)	
Posten: Lang Leopold (Erzsebet-ter 9 sz.)	
Nyiltéri cikkek	
garmond sora után 20 kr. fizetendő.	

Szerkesztői szállás: Belső-farkasutca 76. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények címzendők.	Az értékes cikkek díjaztatnak. Kéziratok nem adatnak vissza.	Kiadó-hivatal: Stein János könyvkereskedése, hova az előfizetések s hirdetések külföldök.

Előfizetési fölhívás!

„KELET”
politikai és közgazdasági napilap
hatodik évnegyedére.

Midőn a közelgő új évnegyed küszöbén az előfizetések megújítására kérjük föl t. olvasóinkat: talán minden dicsek-vés nélkül hivatkozhatunk multunkra.

Mi a józan haladás hívei számára kívántunk független közeget teremteni, az erdélyi részekben, különös tekintettel ez ország rész sajátos viszonyaira, szükségleteire.

Komoly törekvésünk mennyire közelítette meg az előttünk álló magasztos célt; a kiadó áldozatkészsége mennyire segítette a sikert; széles körű összeköttetések, elismert kezekből nyert irány-cikkeink, önálló tárczáink és közgazdasági rovatunk, eredeti távirataink, sat. mennyire elégitették ki a méltányos követeléseket: mindennek megitélése a t. közönségen áll. S mi hisszük, hogy e mozgalmas időkből, midőn a közelgő választások által a haza boldogsága, nyugodt fejlődése, vagy hosszú időre való ismételt visszahanyatlása forog kockán, a biztos, következetes haladás hívei nem vonják meg támogatásukat a *Deák-párt e közlönyétől*, mely részéről mindent megtesz, hogy továbbra is kiérdemelje az iránta eddig nyilvánult, mindig fokozódó érdeket, pártolást.

Isten és saját buzgalomunk segítse pártunkat jövőre is nehéz, de áldásos munkájában!

Kolozsvár, mártz. 23.

Szász Béla,
felelős szerkesztő.

A lap kiállítása körül alólírott kiadó-hivatal minden kitelhetőt elkövet, hogy a t. előfizetők méltó igényei kielégítenek.

Az előfizetési árak a régiék:

Egész évre 12 frt. Negyedévre 3 frt.
Félévre 6 frt. Egy hóra 1 frt.

Egyes szám ára 5 kr.

8 előfizető után tiszteletpéldánnyal szolgálunk t. gyűjtőinknek.

Végül figyelmeztetjük t. előfizetőinket a különös kedvezményre, melyben, olcsó könyvek megszerzése által, a „Kelet” előfizetői részesülnek.

A „Kelet” kiadóhivatala.

Pest, 1872 mart. 21.

(A.) Negyvennyolcz óra óta fegyverszünet van a pártok között, nem ugyan tényleg a képviselőházban, hanem csak elvileg s a képzeletben, miután az ellenzék tegnap és ma is tovább folytatta ama vészes játékot, melyet a törvényhozás termében hetek óta kezdett. Csak a tizenhatszáz bizottságban lépett tényleg is életbe a fegyverszünet, itt alkudoznak a pártok, eddigi hír szerint itten is sikertelenül, mert a baloldal tegnap is oly sokat követelt pártunktól s ellenszolgáltatásul oly keveset ígért neki, hogy a kiegyezés sikerének reménye mindenkiben egész a fagypontra alászállt. A baloldal

ismét mindent követel s adni semmit sem akar. Ajánlata — a mai hírek szerint — oda irányul, hogy a parallel-ülések tartassanak mindennapon. Az egyik ülés a választási törvényjavaslatnak s a reform-törvényjavaslatoknak legyen szentelve, de csak úgy, hogy a választási javaslatnak a census meghatározására vonatkozó része a baloldal multkori kívánságai értelmében módosíttassanak, azaz a cenzus csaknem semmire leszállíttassék. Multkori követeléseiből az ellenzék csak azt engedte el, hogy az erdélyi kerületek jelen statusa megváltoztattassék. Erről ma már lemondott.

A másik ülésben az öt éves mandaturól szóló törvényjavaslat tárgyalatnék, mely ellen a baloldal folytatná mostani agyonbeszélési eljárását. Mint ez ajánlat mutatja, az ellenzék körülbelől semmit sem akar adni, semmivel sem hagyja el eddigi álláspontját. Pártunk azonban, csak hogy a mostani botrányos és természetlen időpazarlást megszüntesse, úgy látszik kész egy igen nagy engedményt tenni. Pártunk nem bánná, hogy a választási törvényjavaslat agyon beszéltesse, illetőleg elejtessék, ha a baloldal az öt éves mandaturát elfogadni hajlandó. Épen pártunk ezen újabb ajánlata tartja még fenn ama reményt, hogy a kezdett kiegyezkedési kísérlet talán még sem lesz egészen sikertelen.

Mennyiben igazolt e remény és mennyiben nem, az ma vagy holnap kétségkívül megválik. Nézetünk szerint a Deák-párt, midőn a választási javaslat s az öt éves mandaturát közötti választást a baloldalra bízta, oly engedményt tőn, minőt parlamenti többség még nem tett semmiféle kisebbségnek. Ez utóbbtól függ tehát, hogy a politikai eszély sugallata szerint, saját részéről se mulasztja el a közeledő lépést megtenni, mely nélkül az utolsó hetek botrányainak megszűnése iránt reményt nem táplálhatunk.

— A Reform utóbbi három száma cikk-sorozatát közöl Benedek Gyulától, „Erdély és az ellenzék” fölirat alatt.

Érdekesnek tartjuk e három cikk rövid ösmertetését.

B. Gy. hivatkozván a baloldal országos értekezletére, constatalja, hogy az „ellenzék” maga elé két fő politikai törekvést tűzött:

1-ször. A választási cenzus leszállítást és a választókerületeknek újalakítását;

2-ször. A nemzetiségi igények kielégítését.

Mi az első célt illeti, a választási jog kiterjesztésének természetes következménye Erdélyben az volna, hogy azon polgári elem, mely eddig Erdélyben politikai tulsulyal bírt, ebbeli befolyását elvesztené.

Hogy a magyar államnak különösen érdekeiben áll, miszerint azon elem részére, mely eddig Erdélyben politikai tulsulyal bírt, ezen tulsuly jövőre is biztosíttassék, itt kiemelni fölösleges.

Kérdeni fogja az ellenzék, melyik hát ezen polgári elem?

Azon polgári elem ez, mely Erdélyben az alkotmányt és annak biztosítékait a Magyarhonnal való egyesülésig megvédette és föntartotta, és ez által az erdélyi alkotmányban jogalapot és tényezőt nyújtott arra, hogy e százados ohaj, az egyesüles teljesedésbe menjen, és a mely polgári elem Erdélyben, ha nincs, a magyarhoni 48-ik törvényhozás a két testvérhonn egyesülésének kétoldali szerződés általi biztosítására politikai tényezőt Erdélyben hasztalan keresett volna.

Az ellenzék célzatának sikerülte tehát, ha nem is buktatná meg az uniót, de megtámadhatná, aláshatná.

„De másfelől nagyobb mérvű volna a veszély, mely ebből az erdélyi részek belső jogfejlődésére származnék:

Ezen esetben bizonyára Erdély jogfejlődése nem történék oly irányban, mely az állami alkotmányos érdekekre kedvező. Épen ezért Erdélyre nézve csak egy hazafias irány létezik, melylyel a magasabb állami érdekek Erdélyben megvédhetők: biztosítani a politikai tulsulyt azon polgári elem részére, mely a magyar államiságnak és azzal szorosan egybefüggő érdekeknek természetes támasza.”

S valamint az állam, úgy a törvényhatóságok ügyei is épen azon elem kezéből facsartatná ak ki, mely Erdélyt a magyar állam kiegészítőjéül akarja ösmerni.

Cikkíró nem a stabilismus híve a választói jog meghatározásának kérdésében sem, csak be akarja várni az intelligentiá és a magyar állam-polgári érület kifejlését s addig tovább terjeszkedni nem akar.

Még fontosabbnak tekinthető a második ellenzéki törekvés: a nemzetiségek jogainak szélesbítése, holott nálunk „a nemzetiségek jogainak oly széles jogi hatáskör van biztosítva, minőt Európa egy államában sem találunk.”

A jobboldal e tekintetben elment a leg-szélső határig, mert a nemzetiségeket politikai tényezőkké nem tehetta.

„Az ellenzék a nemzetiségi kérdést is úgy akarja megoldani, hogy az következményeiben az államra káros volna, Erdélyt mindenek fölött legérzékenyebben sújtaná, s e törekvések igazolásául hivatkozik az ellenzék más állami intézményeire, hivatkozik a kor eszméjére, a szabadelvűségre stb. S ebben rejlik jó része az ellenzék államölcseségi gyöngöcségeinek, s kormány-képtelenségének; mert mindenben más államok járszalagán jár és tekintetbe nem véve hazai közállapotainkat, s a létező gyakorlati nehézségeket, nem akarja a rendszeres fejlődést, hanem rögtönözve akar állami rendet és mindenek fölött államiságunkat veszélyeztetik.

„Az országos ellenzék azon jelszóban; „föl kell forgatni a kiegyezési alapot és minden áron meg kell buktatni a magyar kormányt”, a nemzetiségi és minden más ellenzéki pártelemekkel szövetkezett. Tehát ma már a magyar ellenzék a politikai téren azokkal szolidáris állást foglal el.

„Megemlíthetnők itt, hogy midőn az ellenzék a fönnbbi célra a legszélső nemzetiségi elemekkel szövetkezik, kik a magyar államiságnak nem barátai, nagyobb mérvben esik azon vád alá, melylyel a jobb oldalt törvényhozában és azon kívül szereti vádolni, hogy ilyen meg amolyan politikai pártánnyal tu elemekre támaszkodik. Fölhozhatók azt is, hogy midőn célul tűzte ki Erdélyben a választási cenzusnak olyszerű megváltoztatását, hogy ez által Erdélynek azon polgári elemét, mely eddig politikai tulsulyal bírt, ebbeli befolyásától egészen megfosztaná, valóban a legnagyobb jogfosztást kívánja elérteni.

„Mi nem támaszkodunk a nemzetiségekre, idáig még pártérdekből sem mentünk soha, hanem támaszkodunk az ország hazafias érlemű polgáira.”

„S midőn a nemzetiségeknek állami uton és azon kívül őszinte támogatást biztosítunk, kijelentjük, hogy a nemzetiségeknek politikai jogkörét illetőleg mi a nemzetiségi törvényben lefektetve látjuk azon jogi határvonalat, melyen túl az állami érdekek kockáztatása és veszélyeztetése nélkül menni nem lehet.”

Ezeknek folytán tehát méltán kérdjük, mit várhatunk mi erdélyiek az ellenzékktől, mely a cenzus leszállításával és a nemzetiségi törvény szándékolt megváltoztatásával az egész államra s különösen Erdélyre annyira veszélyes célok valóstításának kötelességével állana szemben, ha többségre jutna?

Várhatnók számtani bizonyossággal.

1-ször azt, hogy a választási cenzusnak az ellenzék által szándékolt kiterjesztése által a magyar érlemű polgári elem Erdélyben elvesztené úgy a törvényhozában, valamint a megyei kormányzatban is ama politikai befolyást, mely részére eddig biztosítva volt törvényeiben; és

2-ször azt, hogy a nemzetiségek politikai jogainak kiterjesztése által, mig az egyfelől következményeiben a fönnbbi hatást szul-

né, másfelől megakadályoztatnék a politikai miveltségnek hazafias irányban való fejlődése és örökös gátot vetne annak, hogy a magyar államiság eszméje ne csak a törvényben legyen biztosítva, hanem egyszersmind a nép érleimében is.”

Es így tisztán állhat előttünk a jövő teendő, mert:

„Ha léteznek fontos politikai okok, melyek eddig Erdély választó polgárait a Deák-párt programja alapján tömörülésre utalták, úgy ma, az ellenzéknek törekvéseivel szemben azon okok, melyek Erdély alkotmányos érlemű polgárainak szoros szövetkezését teszik szükségessé, fontosságukban sokszorozódtak.

Az ellenzék törekvéseiben meg van támadva Erdélyben a hazafias érlemű elemnek politikai tulsulya, meg van támadva Erdély anyagi és szellemi közmivelődségi érdekeinek hazafias szellemben való fejlődése, nem tartózkodunk kimondani: Erdély politikai jövője!

Nekünk, kik a százados politikai küzdelmek nyomása alatt az anyagi és szellemi mivelőds terén annyira hátramaradtunk, közjogi békére van szükségünk, hogy az 1848-ki nagy átalakulás által szükségessé vált legelőször belreformokat sikeresen létesítsük és anyagi, mint szellemi állapotainknak oly mérvben való fejlesztését eszközöljük, mely megszerzi a nemzetnek az általános közjólét előfölkételeit és mely egyszersmind szellemi és anyagi erőképesseget nyújt neki, hogy a mivelt államok sorában versenyképesen megállhasson.

Különösen Erdélyben mi mindezt csakis a Deák-párti program alapján véljük biztosíthatni.

Hogy különben az ellenzék Erdély kulturai érdekét is mily kevésbé hordja szíven, tanusítja a választási törvény körüli inparlamentáris eljárása, melylyel megakadályozza azt is, hogy az erdélyi, kolozsvári egyetem létesítéséről szóló törvény megalkottassék, mi által a kolozsvári egyetem kérdését bizonytalan időre elodázza.

Mit várhatunk, ha ily fontos kulturai kérdésben is az ellenzék Erdély iránt szűkkeblűséget tanusít?

Az ellenzék szervezkedett és annak erdélyi tagjai Erdélyben is az ellenzék szervezésére gyűlést kívánnak tartani.

Ezen ellenzéki pártmozgalommal szemben, mi Erdély alkotmányosan érő polgárainak azon józan politikai érületére hivatkozunk, melynek a mult képviselőválasztás alkalmával oly fényes tanujelét adta.

Ma, midőn az ellenzék Erdélyben épen ezen polgári elemnek politikai befolyását támadja meg, és akarja megsemmisíteni, a küszöbön álló választásoknál tömören összetartani, kétszeres hazafi kötelesség, annál is inkább, mivel azon politikai tulsulynak jövőben való megtartása, melylyel eddig bírt, ezen választások eredményétől függ.

Egyesüljünk tehát ezen jelszóban:

„Akarjuk a közjogi békét, akarjuk a haza fölvirágzását és a nemzet anyagi és szellemi közjólétét biztosító korszerű belreformok létesítését!”

A „Magyar Polgár” szerkesztőjéhez.

Szerkesztő ur! Engedje meg, hogy lapja márcz. 20-iki számának reám vonatkozó közleményét helyreigazítsam.

Nem igaz az, hogy „midőn az ó-conservatívek a híres felirati vitánál utolsó nagy harcukat küzdék, egy ifjusági körben a felirat ellen szavazókat védtem.” Meglehet, sőt bizonyos, hogy jó g á s z k o r o m b a n — a mire ön lapja hivatkozik — némely kérdések fölött másként gondolkoztam, mint ma: az is meglehet, hogy oly körben, melyet bíztalmas baráti körnek hittem, akkor oly eszméket védtem talán, a melyeket ma nem védnék; de a fentebb nekem tulajdonított cselekményt határozottan tagadom.

A z s e m i g a z, hogy én, mig a „Hazánk” munkatársa voltam, „Jókait hírlapi téren kisebbiteni szerettem!” Soha egy sort sem írtam Jókai ellen; Jókainak tisztelője voltam mindig és vagyok ma. Azt is meg kell jegyeznem, hogy a „Honhoz” Jókai egyes n e s m e g h í v á s a f o l y t á n m e n t e m, s a t t ő l utóbb önkénytelen váltam meg.

➡ Jövő számunk a közbeeső szent ünnep miatt szerdán jelenik meg. ➡

Ennyit a felhozott tényekre nézve, és ebből kitetszik, hogy a reám szort gyanúsítás is mennyire alapos. Egyébiránt a névtelen gyanúsítás divatba kezd jönni, s ez igen könnyű, de megvallom egyszersmind igen piszkos mesteriség.

Szamosujvár, marc. 20. 1872.

L u k á c s B é l a .

Gamauf Vilmos tanár véleménye a Kolozsvárt felállítandó tűzoltó-egylet iránt.

(Folytatás.)

II.

Az oltás sikerét első sorban a vízbőség azért biztosítja, mert ez által gyámolítva számoss esetben a csupán jóakaratu, ha nem is szakképzett segély is megállhatja helyét. Ha a tűz kellő időben jeleze van, a vízszükség lehetősége köti le figyelmünket mert a tűzoltónak — akár szakképzett, akár nem — minden áron arra kell törekednie, hogy a vízszugár, melyet a tűz leküzdésére alkalmaz erős és folytonos legyen, főleg azon okból, mivel a víznek, mint vegyítéktinktben tudvalevőleg legrosszabb oltóanyagának csak is erdümüvi hatása az, mely érvényre juthat és jut. Nincs hibásabb, veszélyesebb eljárás — pedig mi nálunk épen ez divik — mint a jól roszul megtöltött fecskendő vizét borura-derüre a lángtengerbe szívatyuzni . . . . . ily esetben aztán éktelen és kétségbe esett „vizet, vizet orditozással növelik a zavart nem ritkán épen azok, kiknek a lehető legnagyobb rendet és csendet előmozdítani volna kötelességük. Azért mielőtt a fecskendő működését megkezd, biztosítani kell a vízvezést és csak azután megindítani a fecskédezést; ezen tagadhatatlan késedelem csak a laikus előtt tűnik fel károsnak: a kevéssel később kezdett, de megszakítás nélküli erélyes munka néhány perc alatt pótolja a látszólagos veszteséget. Ellenkező esetben csak szitjuk a bősé elemet és szorosan véve — a gyújtogatásnak egy szelidebb nemét követjük el, melyre azonban hála isten, elnéző törvényeink még eddig büntetést nem szabtak!

Kolozsvár magában véve elegendő vízzel bir ugyan, de e vízbőség nincs célszerűen elosztva, mert bizonyos utcák teljesen nélkülözik a folyóvizet és kutak. Megbízható mennyiségű vizet a Szamos és annak két malomárka és talán a Házsongárdból jövő patak is szolgáltat, mely utóbbira nézve szükségesnek látszik a k.-szénutczában és netán egyebütt is létező csatornarostályokat lecsőfolható állapotba helyezni, hogy szükség esetében a fecskendőnek azon tömlőjét, melynek segélyével egyfelől a szükséges vizet magába szívja, leereszteni lehessen. A meglevő kutak vízképességét nem ismerem, ezekre nézve is azonban felette kíváncsi, hogy a szívó tömlő alkalmazását megengedjék, vagyis, hogy vízszinük a földszinttől 3—3½ ölnél mélyebbre ne legyen, mert a fecskendők vízszívó képességének maximuma csakis négy öltre terjed.

Sokat tanácskoztunk Pesten azon, miként lehetne nagyobb tűzvész esetére városunk vízszegény részeit is elegendő vízzel ellátni; míg végre Krause felügyelő ur egy drágább és állandóbb, valamint egy olcsóbb módot is

ajánlott ennek eszközzésére. Mindkettőt röviden vázolva a tekintetes városi képviselet tüzetes vizsgálatala ajánlom.

Az első mód abban áll, hogy megbízható vízforrás partján, — nálunk tehát a Szamos és árka — nagy vízszersző (hydropor) állítatnék fel, mely tüzesetek alkalmával a szükséges emberszám által — 8. 12, 16, — kezelve és szivattyuként működve föld alatt rakott gázcsöveken bizonyos utcák sarkpontjáiig nyomná a vizet, a honnan egy váltó (Wechsel) segélyével a közelben dolgozó fecskendő azt könnyűszerrel magába szívhatná. Ezen „ideiglenes vízvezeték“ Németország több városában jó szolgálatot tett. Hol a munkadíj drága, nem szükséges a gázcsöveket a föld fagyipontján alul rakni, mert a hydropornak megfordított alkalmazása által a vezeték vizét egy cseppig vissza is lehet szivattyuzni s így a nagy hideg sem okozhat fennakadást.

Az ajánlott olcsó mód abban áll, hogy deszkát tölcser alakban összeszegezve, vagy tömlőszövetet (vizhatlan vásznat) turózsák módjára összevarrva a víz partján három pónán mintegy 6' magasságban megerősítjük és lyukas fenekéhez tömlőt kötünk, mely a kívánt helyig — szükség szerint több, kevesebb darab srofoltatván össze — elvezet. Ezen egyszerű szerkezet tűzvész esetén az alkalmas ponton rögtön felállítható s melléje csakis 2, 3 ember szükséges, ki a vizet merőkkel folytonosan beleremítse. A hat láb magas vízszlop bizonyos nyomást gyakorol, mely a vizet — dombos helyet kivéve — megfelelő távolságra elnyomja s a leszerelt fecskendő, vagy kádba sat. beereszti. Nehány kísérlet alapos felvilágosítást fog adni, mily messzire képes elhatolni ezen nyomás következtében a víz.

A kutaknak folytonosan jó állapotáért a kutmester szavatol és felel, mely felelősség szerződésileg is biztosítandó, nehogy a tűzvész alkalmával netán felmerülő hiányoknak gadjuk ne akadjan!

(Folyt. köv.)

BELFÖLD.

Tordán, marc. 18-án.

Megeyi iskola-tanácsunk ma gyűlést tartván, sietek annak főbb mozzanatait nyilvánosságra hozni.

Tanfölygelő m. Filep Albert ur megnyitó beszédében hü képét adván a megeyi nevelési állapotnak s különösen hangsúlyozván, hogy a bajoknak legnagyobbika a közönyösség: felkérte az iskolatanács tagjait az együttes közreműködésre.

Előterjesztvén, hogy a pöttanfolyam ez évben Tordán fog tartatni: a vidékbéli körülmények tekintetbe vételével abban történt a megállapodás, hogy annak tartama légyen aug. 15-kétől september végéig; egyszersmind felkérte a m. tanfölygelő ur, hogy igyekezzen a legjobb taneröket megnyerni, a mennyiben lehetséges a multévi m.-vásárhelyi tanárokat, kik tanításuknak elismert kitünő jeleit adták.

Előadtván az, hogy a kényszer iskolázatás végrehajtásával mennyi kellemetlenségnek vannak kitéve az egyházi közegek, midőn a falusi bírák ezeket tolják fel a nép előtt az alkalmazott büntetések okaiul: felkérte hatá-

roztatott a megeyi tisztség, hogy tegye kötelességévé a szolgabírának — mint a kiknek különben kötelességük minden hóban járásukat bejárni — hogy bele nézven az iskolatanítók naplójába, ök magok röjják ki a törvénynek nem engedelmessé szülőkre a birságot; az egyházi főbb hatóságok pedig kerestessenek meg az iránt, hogy újból is szorítsák az illető iskolatanítókat a legpontosabb s igazságszabb naplő vezetéseire.

E tárggyal kapcsolatban felmerülvén az, hogy a falusi előjárók a mulasztókra nézve a törvényszabta büntetést vagy nem alkalmazák, vagy, ha igen — az nem fordítottik rendeltetése céljára: meghatározatott, hogy ez iránt is a megeyi tisztség kéressék fel oly intézkedés tételére, hogy a szolgabírák a mulasztási büntetésekről naplő vezetvén, a büntetési pénzeket küldjék egyenesen a m. tanfölygelő urhoz, ki is azokat takarékpénztárba tévén, az arról szóló könyvecskéket átteszi az illető egyh. megeyi előjáróságához. Ezen az uton a m. tanfölygelőségnek is lesz keze között egy hiteles statisztikai kimutatás a mulasztásokról, másfelől az illető egyházak is céljukra fordíthatják a büntetési pénzeket.

Méltó panasza tárgya levén az, hogy a falusi előjárók, — különösen — hol azok mérőben a köznépből valók nem emelik érvényre vagy plane elferditik a tanfölygelők intézkedéseit; s nem egy példa volt reá, hogy valamely községben a m. tanfölygelő ur közvetítésével tiszteességes tanítói fizetés határozatott, de azt nem adták meg; más évben pedig liciándó fogadván maguknak tanítót, 40—50 frton oly egyéneket állítottak bé, kik semmi képzettséggel sem bírtak: sat. ezen muszka eljárással szemben kívánatosnak tűnt fel az, hogy miután a m. tanfölygelők egy évben rendszeren csak egyszer látogathatják meg a községeket, az lehetőség a szolgabírással s annak jelenlétében történjék, ki az ilyes és ezzel rokon bajokban és visszaélésekben — minden hosszadalmas át- s visszairások nélkül — azonnal és utánnézés után is végrehajtást eszközöljön.

Sajnos állapot biz ez; de van ennél még sajnosabb is s ez az, mit egy falusi lelkész indítványképpen béterjesztett: a népiszkolai törvények bármilyen szépek, nemcsak elméletileg, de mint a tapasztalás igazolja — a gyakorlati életnek nem felelnek meg; a népiszkolai törvény olyakat kíván, a melyek szigorának a falusi felekezeti iskolák 1/100-od része sem tud ki tudja meddig megfelelni. Ezt követi a megintés s később? . . . . . a czélbavett községesítés. Ha már a kormány czélzatának meg tudna felelni, ugy természetesen rövid idő alatt mind jó s a czélinak megfelelő falusi községi iskolákkal bírnánk.

De miután erre sem mód, sem tehetség nincs s ki tudja meddig nem is lesz, sokkal czélirányosabb volna, ha a már meglevő alapok és erök a kormány erkölcsi és anyagi segélyével inkább továbbfejlesztessenek, mintsem ok nélküli megintések által zaklattassanak. A felekezeti iskolák ha gyengék is — mert szegények vagyunk anyagilag s bizonyos tekintetben szellemileg is — mégis csak valamik, mig az eddig alakult s alakuló félben levő s alakulni kellett községi — kevés kivétellel — még eddig még hátrább állanak vagy késnek. A kormány képes arra, hogy a nevelés czéljára megszavazott összegből a meglevő s némi biztos alappal bíró felekezeti iskolák

rendre-rendre a kívánt álláspontra emeltesse-nek, de nem arra, hogy a törvény intentuma szerint a felekezeti iskolák jelenben s még a távol jövőben is községesítsék. Ez okból indítványoztatik, hogy ezen iskolatanács által kérsék fel a minister ö nagyméltósága, hogy egy a gyakorlati élettel ismeretes szakértőkből alakulandó bizottmány által vétesse revisió alá a népiszkolai törvényeket, s e törvény módosítás-sék oda, hogy

a) kormányi segély és felügyelet alatt az alappal bíró felekezeti iskolák fejlesztessenek a kellő álláspontra.

b) Tanítók képeztesse-nek, kik a sok oldalú kíváncsnak tudjanak megfelelni.

c) Ezen tanítók illő jutalmazásban részesüljenek.

Igy ha a kormány kezét fog a felekezettekkel, lehet remélni, hogy egy tized alatt jó s a czélinak megfelelő népiszkoláink lesznek; máskülönben a pénz, idő, és erő elforgácsolása mellett, ki tudja meddig vajadás lesz a mi sorsunk.

Ezen indítvány közhelyesléssel találkozván, áttétetett egy bizottmányhoz, hogy az augusztusi iskolatanács gyűlésre készítse el az okadatolt feltérjesztést, különös figyelemmel lévén arra, hogy melyek a törvény azon czikkei, melyek módosítást igényelnek.

S ezzel a gyűlés bezáratott. r. l.

M. Vásárhelyt, március 21-én.

(Kassainé vendégzsereplése.)

Tudva lehet ön előtt, t. szerkesztő ur, hogy politikáival nem igen foglalkozom, legalább a közélet szinpadán, a vidéki politika lármás piacznán nem, — s annak meddó, sivár üzelmeibe nem örmest vegyülök. — Nem fog csodálkozni tehát, ha a nem rég lefolyt városi szervezkedés, a képviselő bizottmány- és tanács választási mozgalmainak s az elért eredménynek közlését, — mely itt megjelenő lapjainkból is elég korán juthatott önnek tudomására, — más avatottabbakra bizva hallgattam. Hiszen ha ennek részletezésébe akarnék bocsátkozni, alig tehetném azt a nélkül, hogy a személyes érdekek darázszerűen fel ne bolygassam. S hogy a földézendő képek világítása nem lenne szerfölttörzsszinű, tán semmi sem igazolja inkább, mint közelebből fáklás-zenével megfeszített új polgármesterünknek a hozzá intézett igen derék talpraesett üdvözlő szónoklat egyik passusára vizshangképen adott azon választ, hogy bár a visszavonás és pártoskodás tekintetében nem lát mindent oly setét szinben, mint üdvözlő szónok, azt azonban az előjelek után ítélve, ő is hiszi, sejt, hogy csakugyan, „valami rothadtunk kell lenni Dániában!“ Ha van, hát bizony csak messe, irtsa ki bátran, erélyes kézzel, hisz ő magát rövid, egyszerű válaszában, egész önértzetel „a tettek s nem a üresszavak“ emberének vallotta. Nekünk, megvalljuk, tetszik e hang s készek vagyunk azt bekövetkező tettek zálogául előnyképen elfogadni.

De, uram isten, hová tévedtem? Kassainé vendégzserepléséről akarok írni s kezdek belemerülni a napi kérdések süppedékes talajába! — Hagyjuk tehát ezt s dologra! —

Kassainé, ki önk méltó sajnálkozáására, e hó 16-án vett búcsut Kolozsvár közönségétől s gázvilágította szinpadától, 18-án reg-

„Ön azt mondja, hogy a rózsán szépség? kérdő komolyan Braungesicht.

„Isteni, báró ur; egy másik bokréta, itt ezt dobja ön neki — ára mint a másiké öt napoleonör.

Ezzel feltartá az előbbi bokréta társát, fehér szalaggal és ezüst fonállal összekötve. Három ilyen bokréta volt.

Floriant, a ki ilyesmit mindig észre szokott venni, ez uttal is észlel, hogy a velünk együtt ülő két nő fiatalabbika nagyon csinos, volt az ő lilaszin köntösében, megvett két bokréta, és szépelgési hosszszas pályáján szerzett tökéletes ildommal engedélyt kért a fehér kabátos és a szürke kabátos férfitől, hogy azokat illető nejeiknek felajánlhassa. A két kabát, melyet már is meglehetősen zavarba hozott volt azon felfedezése, hogy élő marquis és egy élő báró társaságában utazik, megadta az engedélyt, kalap emelintés és piruló köszönetek öt perc előtt teljesen lenem csilapolható rohamai között. A lilaszin köntösös elpirult. Társa is követi vala, ha ki nem lesz festve. Minthogy pedig ki volt, megtette a töle telhetőt, abban a boldog hitben, hogy e bók egészben öt illeti.

„Hát a harmadik bokréta?“ felkiáltá Mirabelle, kéri hangon.

„Igen olcsó nekem,“ válaszolt Cirobois.

„A rózsá ritkaság juliusban. Nem fosztom meg önt tőle.“

A mozdony sipolt.

„Jól van, Marquis, a bokréta megtartom ön számára,“ monda Mirabelle hátra lépve. „A közelebbi vonattal lemegyek, s bizonyos vagyok benne, hogy elő kéri tőlem még ma.“ A kerekék forogni kezdetek, ő meg gyürős ujjait ajkaihoz illesztvén, szorta egyikét hasonló alkalmakra fentartott tizezer csókjai-nak, és a más perczben fehér ponttá apadt a a távolban.

„Csinos egy leány!“ felkiáltá Braungesicht.

„Aztán szerény és hátrahúzódó — egyedüli gyámola négy nagy apának és ugyanannyi nagyanyának!“ érzésteljesen felsohajtott Cirobois, a mint kirobogánk a pályaudvarból.

„Ne mondja!“ tiszteletteljesen megjegyzí a szürke kabát, „négy nagyanya!“

„Ugy van, az apja is kétszer házassodott, az anyja is kétszer ment férjhez, ez magyarázza meg esetet“, folytatá Cirobois, nyugodtan. „Hát ön soha se látta őt?“

„Én a szt. Beni utcában lakom — gyarmati árukkal kereskedem, önnek szolgálatára“ hebegé a szürke kabát, gyönyörködve abban, hogy Floriant az ő neje vel beszélget. „Csak vasárnaponkint rándulhatunk ki; csak vasárnaponkint — ühüm!“

Ez utóbbi felkiáltást a lilaszin köntöstől jött titkos lábmomás idézte elő.

(Folyt. köv.)

„KELET“ TÁRCZÁJA.

Emlékezés Versaillesre

(Angolból.)

I.

(Folytatás.)

Ugy is volt: Mirabelle kisasszony egy nagyon híres sport-clubb nem kevésbé híres virágárusnője tipegett a vonathoz, megvetőleg számba nem véve a vasuti minden nemű hivatalnokokat, a kik váltig erősíték, hogy nincs több hely. Magos-szál, spanyol szemű, kék és fehér costümben öltözött hölgy, nyakába egy lapos kosár volt akasztva telides-teles fehér rózsával. Utánna egy egyenruhás inas nyögött két hasonló tele, de a közönség szemei elől befedett kosár sulya alatt. Mirabelle kisasszonynak a virágáruslás elég jövedelmező volt arra, hogy egyenruhás cselédet és fogatot tarthasson, nem számítva a gyémántos karpereczeket és más apróságokat. Lihege futott végig az egész vonat mellett, üres hely után kémkedve s szaladtáiban zavar nélkül osztogatva mosolyait. A mi kocsink mellett megállott.

„De Floriánt ur, Cirobois ur, egy helyet“ neveté.

gel már körünkben volt, hogy M.-Vásárhely műkedvelő közönségének jó bucsu-üdvözlét mondjon, mielőtt végkép Pestre távoznék új — reméljük fényes — pályájának megkezdésére, hogy föllépjen még egyszer ama jól ismert kis terem szegényes deszkáin, pisláncsoló mécs világitotta, kopott szinfalai között, melyek tán legelső babáit termették. E korszakba az elismerés legfényesebb, mert legigazabb leveleit bizonyára ön tüzte, szerkesztő ur itt, akkor midőn mint tanár és szerkesztő miénk volt, ki a szép reményű kezdő színésznőt mindig a legmelegebb, legbuzdítóbb kritikával támogatta.

Kassainé M.-Vásárhely műértő közönségének kezdettől fogva megkülönböztetett kedvence volt; nem csoda hajóvetelének híre közéletünk politikával saturált levegőjét játékon villanyozta át a mulófényben levő téli színi színházi élményei között (sit venia verbis!) az valódi eseményt volt képezendő. Egyedül az itt mulató színtársulat igazgatója nem tartotta érdemesnek, egyetlen szóval előre jelenteni, hogy sikerült Kassainét néhány vendégszerepre megnyernie. Csupán a föllépését megelőző napon állt a színlap alján elrejtve nem több mint ennyi: „kedden marcius 19-én, Kassainé J. Mari vendégjátékát adatik stb.” Nem tudom Kassainé kívánta ezt így? vagy pedig az igazgató figyelmetlenségének rójjuk fel azt? elég hogy mi, a váró közönség szempontjából is megrovandónak tartjuk e mulasztást s úgy vélekedünk, hogy az ország első színházához szerződötten művész, vándor-pályatársaitól több látható előékenységet érdemelt volna.

Daczára e zajtalan bevonulásnak, tegnapelőtt este rég-rég nem látott számmal vettük korai ostrom alá a Lénárt-féle kis termet, hol e napon Kassayné első vendégjátékát Deborah hálás szerepét adá. Nem most láttuk először Deborah szerepét tőle, de szebben, művészebb tökélytel egyszer sem mint most, s valóban meglepett azon bámulatos haladás, melyet kedves művésznőnk játékán, szerepének egyöntetű, annak legkissebb részleteibe is beható felfogásban, alakításban, mozdulatának könnyedségén, lasztikáján tapasztalni bő alkalmunk volt. Taps és tetszészaj fogadta és kísérte minden jelenetében. A közreműködők megtették a lehető (ad impossibilia nemo obligatur!) hogy a játék összhangját ne zavarják s e részben csak dicsőítőleg szólhatunk róluk.

Fájdalom kevésbé mondhatjuk el ugyan ezt Kassayné második vendégjátékánál Jókai Mór frázis-dus Dalmájában, melynek bizarr alakjaiba olykevessé tudták belé találni magokat a többi szereplők, hogy annak nyomasztó hatása alatt Kassayné is szenvedni látszott s játékán az önkénytelen lehangoltságnak némi árnyalata volt észlelhető. K-né szép és érdekes Dalma volt ugyan, de nem tehetek róla, ha én inkább szeretem őt valódi nőnek, mint álférfinak látni. Közönség ez előadásra még nagyobb számmal. Ohajtva nézünk újabb két fellépése elébe, mely mára és szombatira Angéla és Róma leánya című darabokban van kitűzve. r. k.

Jelentés a kolozsv. jót. Nőegylet választmányának f. évi Március 5 és 15 napján tartott üléseiről.

1. Az 1871 évről szóló pénztárnoki számadás megvizsgálatván és helyesnek találattván, pénztárnok Olasz Károly ur e számadást illetőleg a további felelősség alól felmentetett.

2. A pécsi nőegylet tárlatot szándékozván rendezni, felhívta elnökségünket, hogy a tárlat rendezésére vonatkozó intézkedéseket és tervezeteket közölje; a választmány készséggel kívánván szolgálni a pécsi testvér egyletnek, a titkárt megbízta, hogy a kért értesítéseket szolgáltassa ki.

3. A tárlat és bál alkalmával rendezett sorsjátékból az illető nyerők által el nem vitt tárgyak elárúratván a pénztár gyarapítására, azokból begyűlt 53 fr. 20 kr.

4. Schosberger Jozefin és Gr. Kornis Berta ez egylet tagjaivá lettek.

5. A kolozsvári takarékpénztári részvény társulat közgyűlése határozatából az egylet választmány 50 frt kegyes adományt küldvén be, a választmány egyletünk iránti e szíves megemlékezésért köszönetét nyilvánítja.

6. A megállított rendszer szerént a választmányból 20 tag kilépén, s egy hely még megüresedvén, választás nyomán a választmány tagjaivá lettek: Szabó Józsefné, Vinkler Ferenczné, Czink Jánosné, Zeyk Dánielné, Gr. Eszterházy Jánosné, Pataki Dánielné, b. Jozsika Józefa, b. Kemény Gézáné, Merza Izsákné, id. Hintz Györgyné, gr. Bánffy Györgyné, Mezei Izidorné, Biásini Domokosné, b. Jozsika Lajosné, Gábor Antalné, Filep Istvánné, Zsigmond Dezsőné, Sikó Miklósné, Kovács Antalné, ifj. Hintz Györgyné és Biro Pálné.

7. A választmány a két ülésben 18 foyamadónak havi részletekben kiadandólag 222—

4-nek egyszer mindenkorra 16—, együtt 238 forintot utaltványozott.

Kovácsi Antal,
titkár.

Tizenhetedik közlemény.

„a k.-monostori m. kir. gazd. tanintézetnél felállítandó önkéntes tűzoltó egylet részére történt nagylelkű adakozásokról. Tek. Korbuly Bogdán ur ivén. Tek. Korbuly Bogdán ur 10 ft; tks. Korbuly Bogdán ur 10 ft, tks. Gáman Zsigmond ur 5 ft. Összesen 25 ft.

Tallér János int. növendék ivén: T. id. Tallér János ur 2 ft, Tallér Sándor ur 2 ft, ifj. Tallér János ur 2 ft, idős. Lászlóczy Péter ur 1 ft, Biró Mihály ur 2 ft. Bréver János ur 1 ft, Szabó Péter ur 1 ft. P. J. 1 ft, névtelenül 20 kr. Összesen 11 f. 20 kr. A tizenhetedik közlemény összege 37 ft. 20 kr. Fogadják a nemes adakozók őszinte köszönetünk nyilvánítását.

Kolozsmonostor, 1872. márcz. 21.

Kodolányi Antal.

Gamauf Vilmos.

A KELET magán-távirata.

Feladatott Pesten, márt. 23. 10 ó. — p. d. o.
Erkezett: 23. 11. ó. 10 p. d. o.

A kiegyezési kísérletek megbuktak. A baloldal az öt éves mandatumot semmiesetre sem akarta elfogadni, és a választási törvényjavaslatra nézve szintén ragaszkodott előbbi követeléseihöz; szóval semmit sem engedett. Az alkudozások azonban még nem szakítottak meg, miután a tizennyolczas bizottság tegnapi értekezletében mindenfelől igen békülékeny szellem mutatkozott. A holnapi, holnapután napok ezen alkudozásoknak szenteltetnek.

A képviselőház tegnap 51 szavazattöbbséggel elfogadta a választási törvény címét; most a bevezetés tárgyalatik.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, márc. 23-án.

— A képviselőházban most is csak a régi nótát fújják a komédiások. A mélyen tisztelt „honatyák” illemérzete már annyira finomodott, hogy az elnöki figyelmeztetést, vagy rendreutasítást még provokálni látszanak. A czim fölötti vita különben véget ért, de a szavazás husz tag kívánatára más napra halasztott; természetesen névszerinti szavazás lesz. A compromissum kérdése még mindig megoldatlan, a baloldali lapok azonban visszautasítják a tegnapi általunk is körvonalozott feltételeket. — A képviselőknek talán több meggondolásuk lesz.

— A kir. igazságügyminiszter a szamosújvári e. f. kir. törvényszék területén bírói végrehajtóká és pedig a törvényszék mellé: Secaleanu Jakab dobokamegyei volt törvényszéki irnokot; a sz.-ujvári járásbírói mellé: Kolbay Károlyt; a hidalmási járásbírói mellé: Péchy Miklóst; a pánczéi-csehi járásbírói mellé: Csáki Mihály dobokamegyei volt törvényszéki irnokot; a széki-járási bírói mellé: Almádi Victor dobokamegyei volt törvényszéki díjnokot nevezte ki.

— A miniszterelnökhöz, a párt mostani magatartását helyeslő feliratok egyre érkeznek a törvényhatóságoktól.

— Eötvös szobrára a legújabb kimutatás 24,240 frt 55 kr. o. é. és 572 frt 6 kr. különböző vegyes értékű összegek begyűltéről szól.

— Dr. Török Aurélnak lapunkban közölt nyílt leveléről a legtöbb pesti lap méltánylól emlékezik meg.

— A torna-vívó intézet felállíthatása végett kibocsátandó részvényekre az aláírások, mint az előnkbe került aláírási évek tanúsítják, nagy mértékben folynak. A pénzintézetek közül mint halljuk, a takarékpénztár 10, a Victoria biztosító társulat szintén 10 részvényt vett. — Reméljük hogy a kisegítő pénztár s a zálogintézet se marad hátra, hanem igyekezni fog a torna-vívó intézet felállítását tőle telhetőleg előmozdítani. Az alapszabályok megállapítása végett a közgyűlés — mint értesültünk — jövő hó 2-án fog a városház nagy termében megtartani. Polgártársainkat pedig felhívjuk, miszerint e haszonnal járó jótékony intézet létrejöttét iparkodjanak elősegíteni. Részvényekre alá lehet írni: B. Bánffy Ernő, gr. Bethlen Géza, Bokros Elek, Dobál Antal, Dr. Haller Károly, Harsányi József, Mórícz István, Nagy Lajos, Szász Domokos s Zeyk Dániel urakkal, valamint a helybeli pénzintézetek és Szerkesztőségünk.

— (s.) László József veterán színművésznök és Sándor József szính. vál. titkárt névnapjuk előestéjén serenád lepte meg [Fe-

hérváry szinigazgató, a ki a többi Sándornapi említett tisztelgést is rendezte.

— A magyar mérnök- és ép.-egylet közlönyének folyó évi 2-ik füzeté (VI-ik évfolyam, február) épen most jelent meg következő tartalommal: A XIX.-ik század építészetének általános jellemzése, Ney Bélától. — Tengerparti felmérések, az Egyesült-államokban, Schumacher Páltól. — A régi vaspálya, közli Demeter Feren cz. Tengeraltati sziklarobbanások dynamittal, közli Horváth Samu. — Továbbá „Vegyések”, következő részletekkel: Pályázati eredmény. — Egy leti ház. — A gömri iparvasutak bányára — feleli szakasza. — A magyar korona területén 1871-ben megnyitott vasutonalak. — Az 1871-ben Ausztriában megnyitott vasutonalak. — Egy új hydrauli kus dörzsfekező. — Altvater földöntözési terve. Ammoniak, mint mozgató erő. — Jégtörő hajó. — A chicagói tűzvész. — Fa helyett vas. — A moszkvai műszaki kiállítás 1872-ben. — Egy kis helyreigazítás. — Anglia új vasuti tervei. — Bezárlák a füzetet — melyhez három rajz-melléklet is van csatolva (a régi vaspályáról) — az egylet tárgyalásai a febr 15-iki válaszmányi üléséről, — és a február 25-én megtartott VIII-ik rendes közgyűléséről. A legújabb füzethez mellékelve vettük az egylet 1871-ik évi jelentését, mely a tagok és vagyoni állás gyors növekedéséről tanuskodik. — Fölösleges volna a fönnebbiekben közölt gazdag és változatos tartalom után, ezen jó hitelt már különben is megállapított szaklapot az illetők figyelmébe bővebben ajánlani. —

— (s.) Don Caesar de Bazan, Dumaioir drámaíllag t a r t a l m a t l a n színjátéka töltötte be a tegnapi estét A címszerepen kívül, melyet Kovács Gy. tulzó légtérjével még paradoxonabb alakká tett, legtöbbet nyújtott (Montflore) és Körözsíné (a marquise), kik a grotesque tényérnyaló udvaronc-párt egy masquirozásban, mint játékbán jól eltalálták. Maritanából Boér E. és Don Joséból Mátrai csináltak annyit, a mennyit lehet ez alakokból. Kovács Don Ceasarja, (leszámitva a különben is lélektani képtelenségit vitt könnyűvérség igen éles masquirozását, eléggé sikerült s mindvégig derült hangulatban tartotta a közönséget. Láng Irén nem rontott; de különösen figyelmébe ajánljuk, hogy hangosabban beszéljen — haugyan organumból kitelik, — és hanghordozásába igyekezzék egy kis hajlékonyságot önteni; mert így a hogy most szaval, meglehetősen monoton.

— Csapó bazárjának dus választéku tárgyaíra az ujonnan alkalmazott légszesz lámpák teljes nappali fényt árasztanak. A gyermek szobák ártatlan reményeinek és tiszta örömeinek központja most e hely, hisz innen várják a feltámadás ünnepére játékaikat, melyeket fejlőd erejük érzetében szétterhessenek.

— A lyceumi ifjusági önképző-kör legközelebb 20 o. é. forint pályadíjat tűzött ki, egy az ifjusági műkedvelők által előadandó vígjátékra. Örvendünk, ha az ifjuság szabad idejének egy részét a szépirodalom mívelésében tölti el, azonban a kitűzött pályamű szárnypróbálgatásokra kevésbé alkalmas, mint a költészet más műfajai.

— F. évi április hó 1-én Etéd nevű helységben Udvarhelyszéken egy m. k. postahivatal fog életbe lépni, mely a levél és kocsi-posta fel és leadásával, utóbbinál csak is tiz font egyes súlyig fog foglalkozni, és a korondi posta hivatallal hetenként négyszeri küldöncpostajarat által lesz összeköttetésben. Ezen posta hivatal kézbesítési kerületébe következő helységek tartoznak: Enlaka, Etéd, Köröspatak, Küsmöd, Mártonos és Szolokma.

— Berzenczey László közelebb M.-vásárhely és Segesvár közt naponta közlekedő gyorskocsizást léptetett életbe. Több sikert, mint politikai pályája adott!

— A bünbánat nagy napjai közelgenek. Az egyház szolozsmákat zengedez s áhitatra, magába térésre inti a hívőket; sőt a harangok érez nyelve is elnémul s a kelep egyhangu tik-takszerű morajába költözik. Nő de így volt ez mindenkor. . . a gyásznak és bánatnak kifejezőnek kell lenni.

— Sem kedvünk, sem terünk nincsen, hogy a helybeli „Hilária” S. jegyű tagjával szóvitába szálljunk. Mi hireinket mindig hiteles forrásból szoktuk meríteni s így azok tendenciosus jellegű határozottan visszautasítjuk. De lássuk közelebb a dolgot. S. azt állítja, hogy a helybeli dalkör egy közelebbi temetésről elkésett; ez valótlan, miután e dalkör tagjai kellő időben megjelentek a halottas háznál és ott énekelték. Erre nézve azonban a „Dalkör” közelebb nyilatkozni fog. A mi Szijártó kilépését illeti, erre vonatkozó híreket saját magától nyertük, s azt fenn is tartjuk mindaddig, míg ő meg nem czáfolja, hanem akkor önmagát fogja desavualni. Ennyit az igazság érdekében.

— Büchner bécsi felolvasásait igen nagy érdekltséggel hallgatjuk. A híres materialista elvarátai és tisztelői e hó 23-án disztrakomát adnak tiszteletére.

— Liszt hangversenyének jövedelme újabb hír szerint, 4400 fton felül van.

— Dr. Falk Miksa e hó 23-án a pesti kereskedelmi csarnokban, „b. Eötvös utolsó éveiből” felolvasást fog tartani.

— A strasburgi színház igazgatója Heszler 100,600 frank segélyt kap a császári pénztárból. Ezért nagy operát, német drámai társulatot és baletet köteles tartani, sőt hetenkint egyszer vagy kétszer francia előadást is kell rendeznie, miután a színházlátogató közönség jelentékeny része francziákból áll.

KÖZGAZDASÁG

Beköszöntésül.

Midőn a Kelet t. szerkesztőjének megtisztelő felszólítása folytán e lap közgazdasági rovatának vezetésére vállalkoztam, csakis azon indok batoríthatott, hogy mint az erdélyi gazdasági egylet titkára különben is hivatásszerű kötelességem a közgazdasági mozzanatok folytonos éber megfigyelése, azoknak alapos tanulmányozása, a bel- és külföld legújabb vívmányainak beható ismertetése. Midőn e kötelességnek csekély erőmtől telhetőleg megfelelni igyekeztem — lez eddig csak szűkebb körű működésemre szorítkozhatott, mert sem elegendő terem, sem kedvező alkalom nem volt róla nyilvánosan is számot adni. A mily szívesen ragadom meg tehát egy részt a nyújtott alkalmat, oly őszintén kell másrészt bevallanom, hogy szerzett ismereteimmel szemben e lépés tán tulmerésnek is tűnhetik fel, mert a vágy, fontos szeretett ügynek hasznára válni, korántsem azonos a használhatóság képességével is; de legalább elnézést biztosíthat a jó akaratú kezdeményezőnek és ezen szíves elnézés az, melyre jelen rovat alatti működésem kezdetén leginkább szükségem van! Engedje a „Kelet” olvasó közönsége reménylenem, hogy törekvéseim, szándékaim tisztaságát hová-tovább bém bizonyítva, elnéző szíveségére teljes mértékben számolhassak.

A mi a közgazdasági rovat berendezését illeti, mindenekelőtt arra fogok törekedni, hogy a t. olvasóközönség hazánk közgazdasági mozzanatai felől minden időben kellően tájékozva legyen. Az állam- és nemzetgazdaságot, a statisztika, az ipar és kereskedelem, a bányászat, a gazdaság minden ága s a t. bő anyagot fognak nyújtani részint önálló cikkek, részint apró hírekre s belföldi állapotaink illetékvázlatos feltüntetése mellett az osztrák tartományok és általában a mivel külföld is figyelmünk tárgyát fogja képezni.

S még csak egyet.

A közgazdasági rovat a lap politikai részétől kettős vonal által van külön választva! Az anyagi érdekek közössége azt parancsolja, hogy e határvonal át se legyen lépve soha.

Gamauf Vilmos. *)

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről.

Márt. 23-án 5%. Metalliques 100 fr 65.—
Kamat—. 5%. Nemzeti kölcsön 100 frt.
70.10. 1860. Kölcsön 103.50. Bankrészvény 837. — Hitelintézeti részvények 348.75.
London 10 ft. st. 110.35. Ezüst 108.15
Cs. kir. arany 5.28. Napoleondor 8.78.

Urbéri kötvények: Magyarországi 81.25.

Temesi 78.25. Erdélyi 79.—. Horváthországi —.—.

Felelős szerkesztő Szász Béla.

Nyiltér*)

Idegenek névjegyzéke

Biasini szállodájában Kolozsvárt, mart. 18-án.

Duha Todor, birtokos Apahidáról. Czakó László, ügyvéd Tordáról. Vadadi Lajos, hivatalnok K.-Fehérvárról. Koncz Lajos, kereskedő K.-Fehérvárról. Lemberger József, kereskedő Felvinczről. Kincses Kristóf, birtokos Egeresről. Zsombori József, alispán Szamosújvárról. Zsombori Elek, birtokos Deésről. Sahár Marczel, birtokos Bethlenből. Csató János, birtokos K.-Fehérvárról. Czetz Márton, birtokos Deésről. Horváth Emanuel, birtokos K.-Fehérvárról. Borsi Tamás, birtokos Bethlenből. Kovács Károly, birtokos Brassóól. Medgyesi Tiivadar, K.-Fehérvárról. Harovicz Samuel, vállalkozó M.-Vásárhelyről. Kocsis Sándor, birtokos M.-Vásárhelyről. Bodó Dávid, birtokos Sz.-Lászlórl. Ajtai Péter, birtokos Apanagyfaluból. Czetz, Péterné, birtokos Gáncsból. Bányai Károly, birtokos K.-Fehérvárról. Lengyel Samuel, ügyvéd M.-Vásárhelyről. Krempelt József, birtokos Fogarasról.

*) Talán nem sértjük meg a kolozsmonostori gazd. tanintézet tanárának az erd. gazd. egylet titkárának és az „Erd. Gazda” t. szerkesztőjének szerénységét, ha gratulálunk magunknak, hogy lapunk e rovatának vezetését szíves volt elvállalni.

Szerk.

*) E rovatalt közlőttekért csupán a sajtóhatóság irányában vállal felelősséget a Szerk.

(115) (1-3)

Lakváltoztatás!

Salamon ház szénuteza 55 szám

VAISZ LÁZAR szoba-festő

Elvállal minden szoba festészeti munkákat, a legújabb divatu és jó ízlésű mustrák szerint; továbbá elvállal mindennemű épületi olaj festést; úgy szinte bútort festést különböző színekre, pontos elkészítés mellett, a n. érdemi közönség eddig is elősmert pártfogásába ajánlván

VAISZ LÁZAR,
szoba-festő és lackirozó Kolozsvártt.

(86)

(9-12)

Földhitel kölcsön

Telekkönyvileg rendezett földbirtokokra 5 $\frac{3}{4}$ % kamat 2 $\frac{1}{4}$ % törlesztés 22 évre. — 5 $\frac{3}{4}$ % kamat 1% törlesztés 34 évre, nagyobb kölcsönöket még előnyösebb feltételek mellett is eszközöl a hatóságilag engedélyezett általános

„Ipar- és kereskedelmi ügynöki iroda“

Kolozsvártt bel-monostor 178 sz. emelet.
Értekezhetni d. u. 1-től 4 óráig.

(116)

(1-3)

Kaphatók Stein János

papir-, író-, rajz- és festészeti szerek
kereskedésében

Kolozsvártt, főter 2-dik szám.

Amerikai pecsét-tisztító. Kitűnő jóságú szer, melylyel néhány percz alatt mindennemű zsír-, olaj-, szurok-, fagygyu-, vaj-, viasz-, kocsikenőcs-, olajos festék-, hajkenő- és izzadság által bármily kelmében, a ruhában, selyem-szalagban, bársonyban, keztükben, butorokban, szobakárpitokban, aczélmetszetekben okozott pecsétet ki lehet tisztítani. **Ára egy üvegnek csak 35 kr.**

Uj-ragasz a legbiztosabb minden tajk-, porcelán-, kő-, üveg- és más eltört tárgyak összeragasztására, nélkülözhetlen cikk egy háztartásnál.

Egy üvegse ára csak 20 kr.

Légnymatu tinta-tartók, melyekben a tinta soha ki nem szárad, meg nem sűrűdik és üledéket nem képez 50, 70, 90 kr.

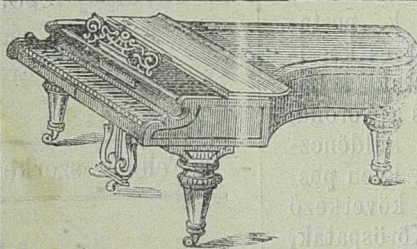
Fényképalbumok, tollkések, pénzváltó, szivar- és dohánytárczák, vonalzott és bekötött kereskedelmi s üzleti könyvek legnagyobb raktára.

Olaj-festményü képek, aranyozott keretekkel havonkénti 2 frt részlet fizetésekre.

Levélpapírok monogrammal:

100 finom levélpapír monogramm	1 frt — kr.
100 finomabb „	20 „
100 legfinomabb „	50 „
100 finom vastag levélboríték monog.	— „
100 legfinom. „	20 „

Látogató-jegyek, á la Minute és könyvmatu.

(18)

(16-*)

Triska Ferencz zongora

kereskedő
Kolozsvártt.

Concert-Pianinok	350 frt.
Concert-Flügel	340 frttól 450 frtig.
Használt zongorák	100 frttól 280 frtig.

Videki megrendelések a legpontosabban teljesítetnek
Csomagolás darabonként 10 frt.
Jótállás 5 évig.

Legújabbban megjelentek

és **Stein János** könyvkereskedésében Kolozsvártt kaphatók:

Iromány-példák

az új magyar polg. törv. rendtartáshoz, tekintettel az első folyamodású kir. törvény-székek és járás-bíróságok rendezésére. Közzéteszi a „Jogtudományi Közlöny“ szerkesztősége. Ára 2 frt 50 kr.

A csódtörvénykezés Magyarországon és Erdélyben.

Irta Herczegh Mihály. Ára 2 frt 80 kr.

Egy rút hölgy története.

Regény. Irta Dincklage Campe bárónő. Ára 1 frt 60 kr.

Magyar rege-világ.

Irta P. Szathmáry Károly. Ára 1 frt.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel kiadó-tulajdonos Stein Jánosnál.

ELBESZÉLÉSEK.

Irta Jósika Julia. 2 kötet. Ára 1 frt 60 kr.

Előítélet és fölvilágosultság.

Regény. Négy kötetben. Irta Beniczky Bajza Lenke. Ára 4 frt.

A magyarországi protestáns-egylet évkönyve.

(Az 1871 ki pesti alakító közgyűlés naplója.)

Szerkesztette Kovács Albert. Ára 1 frt.

A protestáns egyházi beszédvár

IV-dik kötete. Szerkeszti és kiadja Margócsy József. Ára 1 frt 40 kr.

Legújabb és jobb hangjegyek zongorára:**Erdő erdő, sűrű erdő.**

20-dik magyar ábránd népdalok felett.

Szerző Székely Imre. Ára 1 frt 20 kr.

Tomásháti emlék,

21-dik magyar ábránd Kerekes András, Tarka tollas kalapom és Garibaldi nótája felett.

Szerző Székely Imre. Ára 1 frt 50 kr.

FESCHE GEISTER.

Walzer von Eduard Strauss. Ára 80 kr.

DOROTHEA.

Polka française von F. Roth. Offenbach után. Ára 42 kr.

PAIMPOL und PERINETTE.

Polka française von F. Roth. Offenbach után. Ára 42 kr.

DOROTHEA—QUADRILLE

nach Motiven der gleichnamigen Operette von Offenbach,
von A. Leiternayer. Ára 54 kr.

(118)

(1-1)

Nyilatkozat.

Alóírt, mint a borsod-miskolci kölesönös kiházásító egylet választmányi tagja és e részbeni kiküldött felbatalmozottja a „Kelet“ 63 ik számában megjelent **hirdetést visszavonom és Rosenfeld Zsigmond** urat erdélyi vezértügynökségében minőségében **visszahelyeztetnek nyilvánítom.**

Kolozsvártt, március 22 én 1872.

Klein Móricz,

a borsod miskolci kölesönös kiházásító egylet
kiküldöttje.

(17) Belkőzépűtő egy ház,
melybe 6 szoba, két konyha, kamara,
jó nagy pincze és színek találhatók,
eladó. Értekezhetni iránta belkőzépűt-
őzaba 533 szám alatt

SZENKOWICH MÁRTONNA

Metzner János

mű-asztalosnál

(szappanyutezában az unitarius templom mellett)

kaphatók szépen dolgozott és erős

tölgyfa koporsók

20 frttól kezdve 35 frtig.

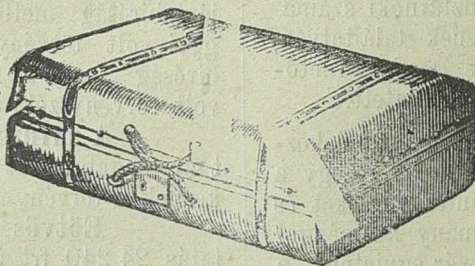
Elvállal továbbá minden egyéb cizfrázott, vagy bármilyen műasztalos munkát a legutányosabb ár mellett, s annak tartós ságáról és erős készítéséről keze-kedik.

(81)

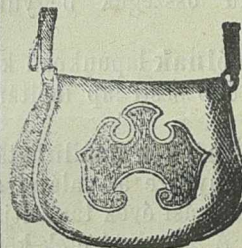
(9-*)

Utiböröndök

NAGY

raktára.**Utiböröndök**

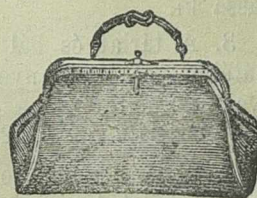
NAGY

raktára.

Mindenféle nagyságu, s a legjobb anyagokból készült

útiböröndök

valamint mindenféle utazási kellékek nagy választéka áll a t. utazó közönségnek, legutányosabb árakban rendelkezésére

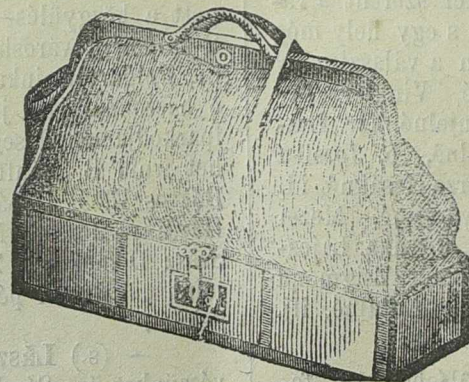
a Nagy árutárlatban

Csapó Sándornál Kolozsvártt.

Utiböröndök

nagy

raktára.

raktára.

nagy

Utiböröndök